Skabb patientanvisning

Skabbkvalster (ca 0,4 mm) orsakar kliande utslag, som smittar från människa till människa genom nära direkt hudkontakt, samt via kläder och sängkläder. Skabb smittar redan i ett symtomfritt skede. Skabbkvalster är svåra att urskilja med blotta ögat. Skabb smittar vanligen till personer genom långvarig hudkontakt, såsom familjemedlemmar eller sexpartner. Skabb diagnostiseras av en läkare.

Symtom

Klåda är det vanligaste symtomet på skabb. Symtomen uppkommer vanligtvis 3–8 veckor efter smittan. Kraftig klåda förekommer särskilt på kvällar och nätter. På huden finns små vätskefyllda blåsor, knottror och rivmärken, vanligtvis mellan fingrarna, på handlederna, på underarmens främre yta, armhålorna, nedre delen av buken, vristerna och genitalområdet. Huden kan bli infekterad till följd av att man skrapar sig. Även efter en lyckad behandling fortsätter klådan ofta i upp till 4 veckor. Klådan kan lindras med kortisonsalva.

Skabbkvalster försvinner inte från huden av sig själva, bekämpningen kräver läkemedelsbehandling och grundlig städning.

Vård av skabb

Alla personer som bor i samma hushåll eller är i nära direkt hudkontakt t.ex. sexpartner ska behandlas samtidigt i två repriser. Om barnet har flera hem ska familjemedlemmarna i alla hem behandlas samtidigt. Man kan återgå till arbetet, daghemmet, skolan följande dag efter att den första behandlingen gjorts, vid användning av svavelvaselin efter den tredje behandlingsdagen.

Behandlingen sköts på samma sätt även på symtomfria. Symtomfria personer kan fortsätta vara i arbetet, daghemmet eller skolan som vanligt.

Skabb kan behandlas med en läkemedelssalva (bensylbensoat 22,5% disulfiram 2% eller 5 % permetrin) som kan köpas receptfritt på apoteket. Bensylbensoat rekommenderas i första hand som lokalbehandling (inte för personer som är gravida, ammar eller under 1 år fyllda). Per läkarordination behandlas skabb även med ivermektintabletter eller svavelvaselin. **Behandlingen görs två gånger. I samband med båda behandlingar görs en grundlig skabbstädning.**

Grundlig skabbstädning

- Efter läkemedlets verkningstid ska använda lakan och övriga sängkläder tas bort från sängen och sättas i tvätten. Efter detta duschar man och tvättar kroppen samt håret med vatten och tvål/shampoo. Huden torkas med en ren handduk, varefter handduken läggs i tvätten. Rena sängkläder samt kläder sätts efter duschen.
- dagen efter behandlingen ska man göra en grundlig skabbstädning. Det räcker inte enbart med läkemedelsbehandling. Skabbstädningen görs också i samband med den andra behandlingen
- kläder, handdukar, sängkläder, bäddmadrasser, täcken och kuddar som använts av alla som bott i samma hushåll under veckan ska tvättas i minst 50 grader. Detsamma gäller familjemedlemmarnas huvudbonader, handskar, halsdukar, slöjor, "hårdonitsar" och hårband, spädbarns aktivitetsmattor, hoppgungor och tygleksaker osv.
- dammsug soffor, soffkuddar, tygbeklädda stolar, mattor, sittdynor, bilsäten och andra textilier noggrant och tvätta dem eller ta bort dem ur användning i en veckas tid. Efter dammsugningen ska man byta ut dammsugarpåsen eller rengöra dammsugarbehållaren.
- textilier som är svåra att tvätta, såsom jackor, skor, täcken, tjocka bäddmadrasser, barnvagnar, babyskydd, bilbarnstolar, väskor, ryggsäckar, hobbyredskap och terrassdynor tas ur bruk för en vecka. De kan också läggas utomhus över natten i en plastpåse (i minst -18 grader) eller i två timmar i en 100-gradig bastu, med beaktande av brandsäkerheten.

Medicinsk vård

<u>Behandling med Bensylbensoat 22,5 % disulfiram 2 % - salva</u>

- Inte för gravida eller ammande
- Det finns inte kunskap om hur säkert det är för barn under 1 år
- appliceras på ren och torr hud. Fastän förpackningens bruksanvisningar säger 'förutom huvudet' är det bra att applicera krämen på öronen och i hårbottnen. För barn under 2 år även i ansiktet (dock inte direkt invid ögon, mun eller näsborrar). Ansiktet på barn över 2 år behandlas endast om där finns utslag.
- Smörj särskilt noggrant inuti naveln, under naglarna, mellan fingrar och tår, i böjvecken, i armhålorna, de yttre könsorganen och ljumskarna
- Efter att salvan applicerats används bomullshandskar som skydd för händerna och ovanpå dem används plasthandskar för engångsbruk under toalettbesök. Om du tvättar händerna inom 12 timmar efter behandlingen måste händerna smörjas på nytt. Handskarna skyddar också barn mot att

det irriterande ämnet inte kommer i kontakt med ögonen. Det rekommenderas att småbarn använder handskar under natten
- Viktigt att använda en tillräcklig mängd salva (i proportion till patientens storlek, för vuxna oftast i alla fall 50-60g).
- salvan ska få verka **i minst 24 timmar** och tvättas sedan bort
- behandlingen ska upprepas efter 7–10 dygn, eftersom skabbläkemedlen endast bekämpar levande skabbdjur.

Permetrinsalva

- kan användas för vuxna och barn över 2 månader
- appliceras på samma sätt som bensylbensoat/disulfram – salvan, anvisningar ovan.
- viktigt att använda en tillräcklig mängd salva, för vuxna 1-2st 30g tub. Till över 12-åriga barn räcker oftast 1 tub, 6–12-åringar en halv tub ca 15g salva. Till 1–5-åringar används en fjärdedel av tuben.
- permetrinsalvan ska få verka **i 12–24 timmar,** tvättas sedan bort med tvål och vatten, och så görs en grundlig skabbstädning
- behandlingen upprepas efter 7–10 dygn för såväl personer som uppvisar symtom som för symtomfria personer

Svavelvaselinbehandling

- appliceras på samma sätt som bensylbensoat/disulfram – salvan, anvisningar ovan.
- Den rekommenderade verkningstiden för svavelvaselin är 24h, men salvan ska vara på huden i minst 12h
- efter verkningstiden tvättas huden med tvål och vatten, varefter ett nytt lager appliceras
- Svavelvaselinbehandlingen görs tre dagar i rad. Behandlingen kan vid behov upprepas efter en vecka, t.ex. om den tidigare engångsbehandlingen misslyckats, men oftast räcker en tredagars behandlingsperiod.
- I samband med svavelvaselinbehandlingen görs den grundliga städningen i hemmet efter den första behandlingsdagen

Ivermektinbehandling

- Inte för gravida. Läkaren ordinerar läkemedelsdosen enligt barnets vikt
- Medicinen tas på kvällen tillsammans med fetthaltig mat
- Tidigast 10 timmar efter att medicinen tagits duschar man och gör skabbstädningen
- Behandlingen upprepas efter 7–10 dygn

Kontakta hälso- och sjukvården i följande fall

- om utslaget är väldigt kraftigt, omfattande, inflammerat eller om egenvård inte har hjälpt
- misstanke om skabbsmitta hos barn i daghemsåldern eller yngre, om det inte finns andra skabbsmittade i hushållet
- om ett spädbarn under 2 månader har smittats eller exponerats för smitta inom familjen
- om symtomen är oklara och man endast misstänker att man exponerats för smitta
- om symtomen fortsätter efter egenvården i över 4 veckor